

Nova pravila za boravak i zapošljavanje stranaca u Srbiji

Narodna Skupština Republike Srbije je 26. jula 2023. godine usvojila Zakon o izmenama i dopunama Zakona o strancima („Izmene Zakona o strancima”), kao i Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca („Izmene Zakona o zapošljavanju stranaca”). Pojedine izmene zakona su počele da se primenjuju 4. avgusta 2023. godine, dok će najznačajnije odredbe koje olakšavaju postupak početi da se primenjuju 1. februara 2024. godine, po ispunjenju tehničkih uslova i usvajanju podzakonskih akata nadležnih organa.

Cilj ovih izmena je skraćenje i olakšanje administrativnih postupaka u regulisanju statusa stranaca, kao i pojednostavljenje uslova za zapošljavanje stranaca u Republici Srbiji.

Najznačajnije izmene uvedene ovim zakonima su:

1. Jedinstvena dozvola za privremeni boravak i rad stranaca

Izmene Zakona o strancima i izmene Zakona o zapošljavanju stranaca zajednički uvode institut jedinstvene dozvole u obliku biometrijskog dokumenta, čije će posedovanje omogućiti strancima boravak i rad u Republici Srbiji u trajanju od tri godine.

Umesto dosadašnjeg zakonskog režima, prema kome je stranac koji namerava da radi u Republici Srbiji, bio u obavezi da prethodno obezbedi odobrenje privremenog boravka pred Ministarstvom Unutrašnjih poslova, te radnu dozvolu za zapošljavanje pred Nacionalnom službom za zapošljavanje („NSZ”) u odvojenim postupcima, pred odredbama zakona koji će početi da se primenjuju od februara 2024. godine, stranci će biti u mogućnosti da ishoduju jedinstvenu dozvolu, koju će izdavati Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Početkom primene novih odredaba Zakona o strancima i Zakona o zapošljavanju stranaca, od februara 2024. godine formalno će biti omogućeno elektronsko podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene dozvole od strane samog stranca, poslodavca u ime stranca ili punomoćnika koga oni ovlaste. Nadležni organ o zahtevu odlučuje u roku od 15 dana, čime se značajno skraćuje administrativna procedura.

Jedinstvena dozvola će takođe omogućiti strancima da promene radno mesto ili poslodavca olakšanim postupkom, bez potrebe za ishodom novе dozvole. Dodatno, ukoliko dođe do prekida radnog odnosa tokom važenja jedinstvene dozvole, stranci će imati mogućnost da zadrže svoju dozvolu, ukoliko zaključе novi ugovor o radu u roku od 30 dana.

Vredno je istaći praktične pogodnosti omogućene izmenama zakona poput mogućnosti stranaca da rade u Republici Srbiji do okončanja postupka, kao i načelne mogućnosti da postupak bude pokrenut dok su u inostranstvu.

2. Trajanje privremenog boravka

Od 4. avgusta 2023. godine, privremeni boravak (zasnovan na bilo kom pravnom osnovu) može biti odobren strancima u trajanju do 3 godine u poređenju sa dosadašnjim maksimalnim periodom od jedne godine.

Takođe, zahtev za produženje privremenog boravka može se podneti u periodu od 90 dana pre isteka, a najkasnije do samog isteka odobrenog boravka, čime je produžen dosadašnji vremenski okvir, prema kome je stranac bio u obavezi da produženje privremenog boravka zahteva najkasnije 30 dana pre isteka aktuelnog boravka.

3. Rad bez jedinstvene ili radne dozvole

Počevši od februara 2024. godine, prema Izmenama Zakona o zapošljavanju stranaca, stranci koji nemaju jedinstvenu dozvolu, a imaju pravo na privremeni boravak (po osnovu spajanja porodice sa strancem koji poseduje jedinstvenu dozvolu ili posedovanja nepokretnosti) moći će legalno da rade i bez jedinstvene ili tradicionalne radne dozvole, ali samo u trajanju odobrenog privremenog boravka.

4. Skraćen rok za izdavanje izveštaja o sprovedenom testu tržišta rada

Izveštaj o sprovedenom testu tržišta rada, izdavaće se u roku od četiri, umesto dosadašnjih 10 dana.

5. Čuvanje dokaza o ispunjavanju uslova za zapošljavanje

Poslodavci će imati slobodu da dokaze o ispunjenju uslova za zapošljavanje stranaca čuvaju na odgovarajući način u skladu sa svojim organizacionim preferencijama, za razliku od obaveze da te dokaze čuvaju u prostorijama u kojima stranac obavlja poslove a koja je aktuelnim izmenama ukinuta.

6. Stalno nastanjenje

Izmenama Zakona o strancima uprošćeni su uslovi za odobrenje stalnog nastanjenja, te stalno nastanjenje počevši od 4. avgusta 2023. godine može biti odobreno strancima koji po osnovu odobrenog privremenog boravka neprekidno borave u Republici Srbiji u trajanju od najmanje tri godine. Izmenama Zakona o strancima je dopušteno odsustvovanje iz Srbije u ukupnom trajanju od deset meseci, ili jednokratno odsustvo do šest meseci u referentnom periodu od tri godine, a da se boravak ne smatra prekinutim.

Stranci kojima je odobreno stalno nastanjenje više neće biti u obavezi da ishoduju ličnu radnu dozvolu kako bi im bio omogućen legalan rad u Republici Srbiji.

7. Upućivanje stranaca

Izmenama Zakona o zapošljavanju stranaca su propisana detaljnija pravila koja se odnose na upućivanje, uključujući uvođenje instituta privremenog rada i ustupanje stranca da privremeno obavlja poslove kod poslodavca korisnika. Ove izmene se primenjuju počev od 4. avgusta 2023. godine.

8. Pooštrene novčane kazne

Prema Izmenama Zakona o zapošljavanju stranaca, maksimalni iznosi kazni za neusaglašenost sa zakonskim odredbama su udvostručeni.

Bojović Drašković Popović & Partners

Gore navedene informacije date su samo u informativne svrhe i ne treba ih tumačiti kao pravni savet o bilo kojoj temi.